

ULUSLARARASI HUKUKTA KUVVETE BAŞVURMAMA VE GÜRCİSTAN ÖRNEĞİ

Hatice Rumeysa DURSUN* & Aslı Büşra KURAKCI**

Öz

Uluslararası hukuk sistemi günümüzde, uluslararası toplumun refahını, barışını ve güvenliğini korumak amacıyla kurulmuş bir sistem olarak algılanmaktadır. Uluslararası hukuk sisteminin en temel kaynaklarından olan BM Antlaşması Giriş bölümü de bu hususa yer vermektedir. Ancak uluslararası politika alanında devletler arasında yaşanan çıkar çatışmaları nedeniyle BM Güvenlik Konseyinin karar alma mekanizmasının işleyememesi, uluslararası hukukun olması gereken biçimde yerine getirilememesi sonucunu doğurmakta ve uluslararası alanda tikanlıklar meydana gelmektedir. Her ne kadar Putin sonrası yeni bir dönem olarak görüle de Rusya'nın, Sovyetler Birliği'nin nüfuz alanı olan topraklarda özellikle Orta Asya ve Kafkaslarda etkinliğini sürdürme politikası devam etmiştir. Putin dönemi Rus dış politikasının temel parametreleri, Rusya Federasyonu'nun büyük bir dünya gücü olduğu fikirlerine dayanmaktadır. Buradan hareketle çalışmada amaçlanan Rusya'nın Güney Osetya'ya yönelik askeri müdahalesinin gerçekleşmesine yol açan unsurları incelemek ve müdahalelerin etkinliğini, uluslararası hukuka uygunluğunu araştırmaktır. Operasyon sonucu Rusya, kendisine yönelik çevreleme politikalarına izin vermeyeceğini ve bunun için gerektiğinde silah kullanabileceğini göstermiştir. Bununla birlikte çalışmanın temel çıkarımı şu şekilde ifade edilebilir: Rusya, Gürcistan'a olan müdahalesini uluslararası toplum karşısında haklı çıkarmak için argümanlar sunsa da uluslararası hukukun müdahaleye yönelik yaptırım konusunda yetersiz kalması, Rusya'nın müdahalesine zemin hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası hukuk, BM, Rusya, Gürcistan, Güney Osetya

NON-RECOURSE TO FORCE IN INTERNATIONAL LAW AND THE CASE OF GEORGIA

Abstract

Today, the international legal system is perceived as a system established to protect the welfare, peace and security of the international community. The Introduction to the UN Treaty, which is one of the most basic sources of the

* Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, rumeysadursun@sakarya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2759-4550>.

** Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, asli.bayraktar1@ogr.sakarya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1838-2580>.

international legal system, also includes this issue. However, due to conflicts of interest between states in the field of international politics, it results in the inability of the UN Security Council's decision-making mechanism to function results in the failure of international law to be fulfilled as it should be, and congestions occur in the international arena. Although it was seen as a new era after Putin, Russia's policy of maintaining its influence in the territories of the Soviet Union, especially in Central Asia and the Caucasus, continued. The main parameters of Russian foreign policy in the Putin era are based on the ideas that the Russian Federation is a great world power. Based on this point of view, the aim of the study was to examine the factors that led to the military intervention of Russia in South Ossetia and to investigate the effectiveness of the interventions and their compliance with international law. As a result of the operation, Russia showed that it would not allow containment policies against itself and that it could use weapons when necessary. However, the main implication of the study revealed that although Russia presented arguments to justify its intervention in Georgia against the international community, the inadequacy of international law in sanctioning the intervention paved the way for Russia's intervention.

Keywords: *International Law, UN, Russia, Georgia, South Ossetia*

Giriş

Dış politika araçlarından biri olan müdahale kavramı, uluslararası hukukun “devlet egemenliği”, “iç işlerinde bağımsızlık” ve “güç kullanmama” gibi temel kaidelerin tersine düşmesi sebebiyle tartışmalara neden olmaktadır. Müdahale, bir ülkenin başka bir ülkeyi bir politika doğrultusunda hareket etmesine yönelik zorlamak amacıyla baskı yapmak ve devletin işlerine karışmaktır. Uluslararası toplum ise uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmasını uzun bir süre hukuka aykırı görmemiştir. Uluslararası hukukta ilk olarak 1864’te yapılan Savaş Alanında Yaralıların Durumunun İyileştirilmesi Sözleşmesi olarak kabul edilen silahlı çatışmaların birtakım kurallara tabi olması yönünde gelişmeler, 19. yüzyıl ile birlikte daha fazla duyulmaya başlanmıştır (Pazarcı, 2015: 515). Ülke olarak kuvvet kullanılmasının küresel bir biçimde yasaklanması ise Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması ile gerçekleştirilmiştir. BM Antlaşması’nda kuvvet kullanılması birkaç istisna dışında yasaklanmıştır. Ancak, BM Antlaşmasına kadar geçen sürede kuvvete başvurma ve askeri müdahale kavramları, devletler için bir hak olarak görülmüştür (Orallı, 2014:103). BM Antlaşmasında belirtilmiş olan meşru müdafaa ve VII. bölümde yer alan haller sonucu Güvenlik Konseyi tarafından alınacak kararlar dışında, bir devletin başka bir devlete yönelik silahlı kuvvet tehdidi ve silahlı müdahalede bulunması uluslararası hukuka aykırı kabul edilmektedir.

Bir devletin siyasi egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik güç kullanımının ya da tehdidinin BM Antlaşmasına aykırı olduğu anlaşılmaktadır. BM Antlaşması’nın VII. Bölümünde, insan haklarına yönelik ihlallerin “uluslararası barışı tehdit etmesi, bozması veya saldırı eylemi olduğu hallerde BM’nin tasarrufunda olan yetkiler veren hükümler içermektedir (Yapıcı, 2007:17). Bu bölümde bulunan 39. madde, barışın

tehdidi, bozulması ya da saldırı fiili olan hallerde Güvenlik Konseyine bunu saptama ve barışın ve güvenliğin yeniden sağlanması için gerekli tavsiyelerde bulunma ve Antlaşmanın 41. ve 42. maddeleri ile de alınacak önlemleri kararlaştırmak ve uygulamak için yetki vermiştir. Kuvvet kullanımını içeren bir tedbir alınması durumunda BM'nin kendisine ait askeri gücü olmadığından üye devletlerden BM kumandasına kuvvet göndermeleri istenebilir (Pazarıcı, 2005: 214).

Bu çalışmada Rusya'nın Gürcistan'a yönelik silahlı müdahalesi ele alınacaktır. Yaşanan askeri operasyonun hukuka uygunluğu tartışılmadan önce sorunu açıklayabilmek için olayların arka planı incelenerek, Gürcistan'ın işgaline neden olan gelişmelerin uluslararası bir soruna dönüşmesi süreci Rus dış politikası ortaya konacaktır. Bu bağlamda çalışmanın temel iddiası Rusya'nın herhangi bir ülkede sahip olduğu bir askeri üsse yönelik bir tehdit ya da bir müdahaleyi kendi topraklarına yapılmış saldırı olarak görmekte ve gerektiğinde sert müdahalede bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Rusya'nın Güney Osetya'ya askeri müdahalesinin gerçekleşmesine yol açan unsurları incelemek ve müdahalelerin etkinliğini, Rusya'nın müdahaleyi meşrulaştırmak için öne sürdüğü gerekçelerin uluslararası hukuka uygunluğunu araştırmaktır.

1. ULUSLARARASI HUKUKTA KUVVETE BAŞVURMAMA

Devletlerin haklı bir sebebe bağlı olarak kuvvet kullanabileceklerini bir hak şeklinde gören düşünce tarihsel süreç zarfında değişime uğrasa da 19. yüzyıla kadar geçerliliğini sürdürmüştür. Savaşlara ilişkin düzenlenme yapılması ve savaşa başvurulması durumunda yasal meşrulaştırmalar geliştirme gerekliliği, oldukça medenileşmiş eski toplumlara kadar götürülebilir (Taşdemir, 2006: 96). Antik Yunan ve Roma'da savaşın haklı bir sebebe dayanması gerektiği görüşü oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla "Haklı savaş" ve "haksız savaş" kavramları arasındaki ayrımı Antik Yunan ve Antik Roma'da görmek mümkündür (Alexandrov, 1996: 2). Haklı savaş doktrini, Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasının ardından Hristiyan Kilisesi tarafından benimsenmiştir. Teolojik esaslarının Saint Augustine tarafından bulunduğu bu görüşe göre, savaşa başvurmanın meşru temeli yanlış için ceza ve düzeltmenin yanı sıra savunma ve korunmayı içeriyordu. Bu görüş kilisenin temsilcisi olan Thomas Aquinas tarafından ise ileri düzeyde geliştirilmiştir (Alexandrov, 1996: 3).

Modern devlet anlayışının gelişmesiyle birlikte savaşa başvurma hakkı, devletlerin egemenliği çerçevesine yerleştirilerek, 18. yüzyılın bitimi ve 19. yüzyıl boyunca her egemen devletin savaşa başvurma hakkına sahip olduğu görüşü kabul edilmiştir. 1899 ve 1907 Lahey Konferansları'yla uluslararası ilişkiler alanında savaşa başvurma konusunda bazı sınırlar getirmek için çaba göstermişse de asıl önemli değişiklikler 1919'da meydana gelmiştir. Kuvvete başvurma hakkının kısıtlanması Birinci Dünya Savaşı sonrası 1919 Milletler Cemiyeti Misakı ile ortaya çıkmıştır. Ancak, Milletler Cemiyeti Misakı ile

savaşa başvurma hakkı sınırlamalar getirilse de tamamen yasaklanmadığı görülmektedir.

1.1. BM Antlaşması Çerçevesinde Kuvvete Başvurma

Uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmasını genel kural olarak yasaklayan ilk düzenleme BM Antlaşmasıdır. BM Antlaşması 2/4. Maddesi hükmü ile uluslararası ilişkilerde devletlerin kuvvet kullanılması ve kullanma tehdidinde bulunması kesin olarak yasaklanmıştır. Anılan hüküm, BM üyelerinin tümü, uluslararası münasebetlerinde gerek herhangi bir başka devletin toprak bütünlüğüne ya da siyasi bağımsızlığına karşı, gerekse Birleşmiş Milletlerin belirlemiş olduğu amaçlar ile bağdaşmayacak herhangi bir şekilde, kuvvet kullanmak için tehdide veya kuvvet kullanılmasına başvurmaktan kaçındıkları (BM, 1945) şeklindedir.

BM 2/4. maddesinde küresel olarak yasaklanan kuvvet kullanmama ilkesinin, yasağın BM üyesi olmayan devletleri de içerdiğini göstermektedir. Ayrıca 2/6. maddesindeki, teşkilatın, BM'nin üyesi olmayan devletlerin, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasının icabet ettirdiği şekilde bu esaslara uygun olarak hareket etmesini sağladığı (BM, 1945) hükmünün de BM'nin, BM üyesi olmayan devletlerin de kuvvet kullanma tehdidi ya da kullanması halinde onlara karşı da tedbir alabilmeyi kapsadığı kabul edilmektedir.

BM Antlaşmasının 2/4. maddesinin yorumuna ilişkin en önemli tartışma konusu, hükmün, “gerek herhangi başka bir devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına gerekse Birleşmiş Milletlerin amaçları ile bağdaşmayacak şekilde” (BM, 1945) bir devletin kuvvet kullanması ve kullanma tehdidinde bulunması ilkesi hakkında olmuştur. Doktrindeki bazı yazarlar kuvvet kullanma yasağının sadece maddenin sözünü ettiği amaçlar dahilinde geçerli sayılabileceğini, bu bağlamda bir devletin toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığına zarar vermeyen veya BM'nin kurallarıyla çelişmeyen kuvvet kullanmanın yasayı ihlal etmeyeceğini savunurken; diğer taraftan 2/4. madde hükmü hangi amaç altında gerçekleşirse gerçekleşsin, devletler arasında kuvvet kullanılmasının tamamen hukuka aykırı olduğuna yönelik kapsamlı bir yasak getirdiği görüşü bulunmaktadır (Hancılar, 2011:102).

Kuvvete başvurma hakkının yasaklanmasına ilişkin yoğun ısrara karşılık askeri müdahale konusu uluslararası ilişkilerin temel hareket alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum BM'nin kuvvete başvurmayaya belirli hallerde izin vermesi, sistemin nefes alabilmesi ve tıkanmaması açısından uygun görmesinden kaynaklanmaktadır (Orallı, 2014:113). Meşru müdafaa çerçevesinde ilk kez bölgesel ve küresel düzeyde güvenlik konusunda tartışmaların yapıldığı San Francisco görüşmeleri sonunda yapılan görüşmelerde meşru savunma hakkı, uluslararası ilişkiler alanında kuvvete başvurulmasını yasaklayan BM Antlaşması 2/4 hükmünün zorunlu bir istisnası olarak kabul edilmiştir (Alexandrov, 1996: 71-81).

BM Antlaşmasının 51. maddesi olan meşru savunma hakkına ilişkin, Antlaşmanın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı saldırıya hedef olması halinde, Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli önlemleri alıncaya kadar, bu üyenin doğal olan bireysel ve meşru savunma hakkına hanel getirmeyeceği (BM, 1945) hükmüne istinaden, silahlı saldırıya maruz kalan devletin Güvenlik Konseyi karar alarak harekete geçinceye kadar kendisine yönelik saldırıda bulunan devlete kuvvet kullanarak kendisini savunma hakkına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

51. madde hükmünde düzenlenen eylemin meşru müdafaa olarak kabul edilmesi için bazı şartları barındırması gerekmektedir. Bunların birincisi, silahlı bir saldırıya hedef olmaktır. Devletlerin kendilerini hedef alan silahlı saldırı olmadığı durumda kuvvete başvurmaları BM antlaşmasına göre meşru müdafaa kapsamında sayılmamaktadır. İkincisi ise, söz konusu önlemlerin Güvenlik Konseyine bildirilmesi hali ve Güvenlik Konseyinin gerekli tedbirleri almasına kadar geçen sürede meşru savunma hakkının sınırlı tutulmasıdır. Üçüncü husus ise meşru müdafaa hakkının tabii bir hak olarak gösterilmesidir (Karadağ, 2016:175).

Günümüzde ise hala devlet dışı birimlerin ve özellikle terörist grupların saldırılarının meşru savunma hakkı kapsamında kabul edilip edilmeyeceği konusunda tartışmalar bulunmaktadır. BM Antlaşmasının 51. maddesinde bir devlete karşı yapılan saldırının kimin tarafından yapılacağına açık bir şekilde bildirilmemesi nedeniyle üç farklı yorumla karşılaşılmaktadır. Birincisi, BM Genel Kurulunun Saldırının tanımı 1974 kararına da dayanarak, meşru savunma hakkının yalnızca devletlerin saldırıları oluşumunda kullanabileceğine ilişkin; ikincisi, devlet dışı birimlerin saldırılarının da bir başka devlete bağlı olabilmesi koşuluyla meşru savunma hakkını doğurabileceği biçimindedir. Üçüncü yorum ise, bir devletin, meşru savunma hakkına devlet dışı birimlerin saldırılarıyla karşılaşması sonucu da başvurulabileceğini kabul etmektedir (Pazarıcı, 2015: 560).

BM Antlaşmasının “Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Eylemi Durumunda Alınacak Önlemler” adlı başlığı taşıyan VII. Bölümünde bulunan 39. maddesinde, Güvenlik Konseyinin, uluslararası barışın tehdit edildiği, bozulduğu veya bir saldırı eylemi vuku bulduğunu saptaması halinde, uluslararası barış ve güvenliğin muhafazası veya yeniden sağlanması için tavsiyeler verebileceğini veya 41. ve 42. madde gereğince hangi önlemlerin alınacağına karar verilebileceği düzenlenmiştir (BM, 1945).

41. madde gereği, Güvenlik Konseyi, almış olduğu kararların yürümesini sağlamak için silahlı kuvvet kullanılmasını gerektirmeyen ne gibi tedbirlerin alınması gerektiğine karar verebilir. Bunlar, ekonomik ilişkilerin durdurulması, ulaştırma vasıtalarının kısmen veya tamamen kesilmesi veya diplomatik ilişkilerin kesilmesi gibi önlemlerdir (BM, 1945). Güvenlik Konseyi 41. maddede belirtilen önlemlerin yetersiz kaldığına ya da kalacağına hükmederse, 42. madde uyarınca kara, hava ve deniz kuvvetleri aracılığıyla gerekli gördüğü her türlü girişimde bulunabilir ve bu karara uymak, BM

Antlaşmasının 25. Maddesi gereği üye olan devletler için bir yükümlülük doğurmaktadır.

Güvenlik Konseyi ise uluslararası alanda barışın bozulduğunu tarihi boyunca üç kez saptamıştır. Bunlar, 1950 Kore Savaşı, 1982 Falkland Adaları Savaşı ile 1990 Irak'ın Kuveyt'i işgalidir. Buna karşılık bir saldırı eylemi olduğu ve gerçekleştiği tanımlaması hiç yapılmamıştır. Bunun nedeni tanım sorunundan kaynaklanmaktadır. Saldırının tanımı ancak uluslararası alanda gerekli gördüğü durumda kuvvet kullanılmasına yönelik karar alabilecek Güvenlik Konseyi tarafından değil 1974'te Genel Kurul tarafından yapılmıştır. Barışın ve güvenliğin korunmasına dair her türlü karar verme yetkisine sahip Güvenlik Konseyine bu karar yardımcı olabilse de Güvenlik Konseyi bu tanımı dikkate almak zorunda değildir (Keskin, 1998: 142).

1.2. İnsani Müdahale

İnsani müdahale kavramına ilişkin sorun uluslararası hukukta son yıllarda en tartışmalı konulardan biri olmuştur. Bir ülkede görülen ağır insan hakları ihlallerini sonlandırabilmek ve sivil halkı korumak için diğer devlet veya devletlerce ya da milletlerarası kuruluşlar kanalıyla müdahalede bulunulması ya da müdahalede bulunma tehdidi yapılması suretiyle gerçekleştirilen eylemler insani müdahale olarak adlandırılmaktadır (Demirel, 2013:153).

İnsani müdahale, BM Antlaşmasının bir devletin içişlerine yönelik müdahalede bulunma ve kuvvete başvurma yasaklarını ihlal etmeleri ve kuvvet kullanmayı gerektiren istisnai durumlardan biri olmadığı için uluslararası hukuka aykırı kabul edilmiş ve meşru olmadığı yönüyle eleştirilmiştir. Bilindiği gibi BM Antlaşması 2/4 maddesi hükmü ile kuvvet kullanma açıkça yasaklanmış, sadece 51. maddede düzenlenen meşru müdafaa durumunda Güvenlik Konseyi konuya müdahalede bulununcaya kadar ve BM Antlaşmasında VII. Bölümünde belirtilen uluslararası alanda barışın tehdidi, bozulması ve saldırma fiilleri halinde Güvenlik Konseyi kararıyla kuvvet kullanılmasına izin verilmiştir. BM Antlaşmasında kuvvet kullanma istisnaları yoruma açık olmayacak şekilde sayılmış olup, istisnalar arasında insani müdahale veya koruma sorumluluğu yer almamaktadır.

1970'li yılların başından beri BM'nin aldığı kararlar ile farklı çapta değişik insani müdahale örnekleri bulunmaktadır. Yakın tarihte meydana gelen uluslararası alanda oldukça yer edinen soykırım, katliam ve etnik temizlik örnekleri içeren Kamboçya, Somali, Ruanda ve Yugoslavya çatışmalarında BM'nin yeterince etkin olmadığı ve insancıl felaketleri önleyemediği ve kuvvet kullanma yetkisini etkin bir şekilde harekete geçirmediği görülmüştür. 1991 yılında dağılan Yugoslavya'da başlayan iç savaşın başında uluslararası barışın ve güvenliğin tehdit altında olduğu BM Güvenlik Konseyi'nin 713 (1991) sayılı kararı ile saptanmasına, 816 (1993) sayılı kuvvete başvurmayı da içeren gerekli tüm önlemlerin alınmasını yönelik karara ve Saraybosna, Zepa, Bihaac ve Srebница gibi bölgelerde meydana gelen soykırım niteliği taşıyan insan hakları ihlallerinin, bu bölgeleri

korumakla görevli olan BM Koruma Gücünün UNPROFOR) gözleri önünde gerçekleşmesine rağmen, BM çatışmaları sona erdirecek müdahaleleri ancak Ağustos 1995 yılında gerçekleştirmiştir (Sak, 2015:132). Ancak bir devlet yakın bir zamanda yabancı bir ülkede meydana gelebilecek bir zarar tehlikesiyle kendi vatandaşlarını kurtarmak veya korumak için silahlı bir kuvvet kullandığında farklı bir pozisyon elde etmektedir. Yukarıda değinilen genel prensipten daha sınırlı olmasına rağmen bu tür bir eylem bazen insani müdahalenin bir çeşidi olarak adlandırılmıştır. Tehlike altındaki vatandaşların kurtarılmasına örnek olarak şunlar verilebilir: 1961’de Stanleyville’deki Belçika eylemi, İsrail’in Entebbe’deki kurtarma çabası, ABD’nin 1980’de rehinelere serbest bırakma girişimi. Bu tür durumlarda güç kullanımı ülkesel egemenliğin ihlali olarak eleştirildi, ancak hukukçular ve birçok hükümet bu tür güç kullanımını genel bir yasal gerekçe kabul etmiştir (Schacter, 1984: 1629).

İç savaş sonucu parçalanan Yugoslavya’ya yönelik NATO’nun 1999’da yaptığı müdahale, BM Şartı’nın kuvvete başvurulabilme halleri arasında veya başka bir uluslararası hukuk kuralı olarak yer almayan insani müdahale kavramına ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmiştir. NATO’nun gerçekleştirdiği müdahalenin savunucuları ile bir devlete yönelik gerçekleştirilen müdahale karşıtları arasındaki tartışmaların getirdiği en önemli kazanım “insani müdahale” kavramının kuralsızlığının sona erdirilmesi amacıyla Müdahale ve Devlet Egemenliği Uluslararası Komisyonu (ICISS-International Commission on Intervention and State Sovereignty) tarafından 2001’de oluşturulan “Koruma Sorumluluğu” (R2P) olmuştur (Acar, 2015:123). Koruma sorumluluğu, insani müdahaleden ayrı görülmeyerek, yalnızca terime ilişkin bir değişikliği içermektedir. ICISS raporu, müdahale hakkı tartışmasının ulaştığı çıkmazdan uzaklaşmak için “koruma sorumluluğu” ile “insani müdahale” dilini değiştirmiştir (Badescu, 2011: 13).

2000 yılında ICISS Kanada Dışişleri Bakanı Lloyd Axworthy tarafından kurularak 2001 yılında “Koruma Sorumluluğu” (The Responsibility to Protect) başlıklı raporu yayınlamıştır. Rapor, egemenliğin hükümetlere kendi bölgeleri üzerinde tam bir otonomi sağladığı görüşünü reddetmiştir. Aksine, egemenliğin haklarla birlikte sorumluluklar gerektirdiği konusunda uluslararası bir fikir birliği olduğu tespit edilmiştir. Bireysel devletler kendi topluluklarını korumada başarısız olduğunda, müdahalede bulunmama gibi egemen hakları yoktur. Bunun yerine “müdahale etmemek uluslararası koruma sorumluluğu doğurmaktadır” (Bannon, 2006:1161) görüşü benimsenmiştir.

BM Genel Kurulu, Dünya Zirvesi Sonuç Belgesinde bulunan “Koruma Sorumluluğu” kavramını 2005 yılında kabul etmiştir. Böylece belgede bulunan dördüncü ana başlık “İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü” altında, “halkın soykırım, savaş suçları, etnik temizlik ve insanlığa karşı suçlara karşı koruma yükümlülüğü” alt başlığı ile Koruma sorumluluğu ilkesini benimsenmiştir. Günümüzde her ne kadar Koruma sorumluluğu BM

kararlarında ve uluslararası literatürde yer alsa da herhangi bir uluslararası antlaşmada kabul edilmemiştir ve uluslararası hukukta bir bağlayıcılığa sahip değildir.

2. TARİHSEL SÜREÇTE GÜNEY OSETYA-GÜRCİSTAN ÇATIŞMASININ NİTELİĞİ

Gürcistan topraklarında bulunan Güney Osetya yaklaşık olarak 3900 kilometrekarelik alana sahiptir. Bu alandaki Osetler, Kafkasya'daki bulunan Osetlerin toplamının yüzde beşine karşılık gelmektedir (Cvetkovski, 1999). Tiflis'in kuzeybatısında Kuzey Kafkasya sıradağlarının güneyinde Gürcistan tarafından çevrelenmiş konumda olan Güney Osetya, Güney Kafkasya ve Kuzey Kafkasya'yı birbirine bağlayan konumda olması ve Rusya için ileri karakol bölgesi olarak tanımlanan Rusya sınırları içerisindeki Kuzey Osetya ile etnik olarak bir bütün oluşturması nedeniyle önem taşımaktadır. Gürcistan'da yer alan Güney Osetya ve Rusya'da bulunan Kuzey Osetya, Roki Tüneliyle birbirine bağlanmaktadır. (Öztürk, 2013:232-233).

Bölgedeki en heterojen bölge olan Gürcistan'daki en büyük etnik azınlık yaklaşık %7 ile Azeri ve yaklaşık %6 ile Ermeni nüfustur. Nüfusta önemli yer edinmelerine karşın bu azınlıklar ne Sovyet döneminde ne de Gürcistan içinde özerk bir statüye sahip olmamıştır. Ayrıca %1.6 Ruslar, %0.35 Yunanlılar, %0.16 Ukraynalılar, %0.42 Yezidler ve %0.16 Kistler gibi daha düşük oranlı azınlıklarda bulunmaktadır (George, 2008:1153-1154). Sovyet döneminde özerk statüye sahip olan etnik gruplar ise en bilinenler olmuştur. Bunlar: Abhazlar, Osetler ve Acarlardır. Abhazlar Gürcistan nüfusunun yaklaşık %2'sini oluştururken, Osetler yaklaşık %3'ünü oluşturmaktadır.

Aslında çatışmanın kökenlerini Gürcistan Demokratik Cumhuriyetinin kuruluşuna götürmek mümkündür. 1918-1920 yılları arasında da bağımsızlığı hedefleyen bir dizi Sovyet isyanı gerçekleşmiş, 1920 yılında Tiflis'teki hükümete karşı Sovyet hükümeti tarafından desteklenen bu isyanlar Gürcü Milli Muhafızları tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştır (Aydın, 2010:3). Güney Osetya sorunu, Gürcistan'a bağlıyken kendi bağımsızlığını ilan eden Güney Osetya'nın Rusya topraklarında yer alan Kuzey Osetya ile birleşerek Oset birliğini sağlama isteğine karşılık, Gürcistan'ın bu talebi toprak bütünlüğünü ihlal edeceğinden dolayı reddetmesi üzerine çıkan çatışmalara ve Rusya ve ABD'nin Gürcistan üzerinde etkin olma yarışına dayanmaktadır (Yapıcı, 2007: 72). Güney Osetya hükümetinin resmi hedefi olan Kuzey Osetya ile birleşme politikasına yönelik Güney Osetya nüfusu içinde çok fazla destek bulunmuştur. Bu çatışmanın eksik olan konularından biri de dini boyutudur; çünkü Osetler, yüzeysel olarak Müslümanlaştırılmış Acarlar ve Abhazların aksine Gürcüler gibi Doğu Ortodoks Hristiyanlarıdır (König, 2005:240).

Gürcistan ve Güney Osetya, Rusya'dan siyasi yönetimi desteklemek için siyasi ve mali kaynak alan Transdinyester ve Dağlık Karabağ'ın aksine Rusya ile komşudur. Bu durum Rusya'ya Kuzey Osetya siyaseti ve toprağı

üzerinden Güney Osetya ve Gürcistan'ı etkileme fırsatı sağlamakla kalmamış, aynı zamanda Moskova'yı güney sınırlarındaki uluslararası faaliyetler konusunda tetikte olmasına yol açmıştır. Bu durum, özellikle Batı'nın dış faaliyeti açısından önem taşımaktadır (Sigward, 2008: 16-17).

Gürcülere göre Oset yerleşimleri çoğunlukla yeni sayılabilecek bir zamanda son yüzyıllarda başlamıştır. Tarihi vatanları Kuzey Osetya'da olan Osetlileri "Gürcistan'ın nankör misafirleri" olarak nitelendiren milliyetçi lider Zviad Gamsakhurdia döneminde bu görüş daha da keskinleşmiştir (Cvetkovski, 1999). Gürcistan'ın ilk cumhurbaşkanı Zviad Gamsakhurdia'nın Gürcülerin kendi kaderinin tayinini desteklemek için attığı ilk adım, Rusya'yı Güney Osetya'dan atma ve bölgeyi tekrar Gürcü egemenliği altına alma girişimidir. Güney Osetya'daki çatışmanın 1990larda savaşa dönüşmesi Gürcistan ile Rusya arasındaki anlaşmazlığa sebep olmuştur. Gamsakhurdia için Güney Osetya'yı kaybetmek güç kaybetmek anlamına gelmekteydi. Daha sonra Gamsakhurdia görevden alınarak yerine ikinci başkan Eduard Shevardnadze getirildi. Bundan sonra da Güney Osetya konusundaki çatışma hem Rus karşıtı siyaset açısından hem de devleti bütünleştirme girişimleriyle iktidarını meşrulaştırmak isteyen Gürcü liderler açısından özel bir öneme sahip olmuştur (Sigward, 2008: 15).

3. RUSYA'NIN GÜNEY OSETYA MÜDAHALESİ VE BARIŞ STRATEJİLERİ

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıyla eski Gürcistan Sovyet Cumhuriyeti siyasi kaos ve iç savaşla karşı karşıya kalmış ve ilk çatışma alanlarından biri de Sovyet döneminde Gürcistan içinde özerk bir bölge olan ve 1989-1992 döneminde kanlı bir çatışmaya sahne olan Güney Osetya olmuştur (Cvetkovski, 1999). Rusya'nın arabuluculuğuyla ateşkes sağlansa da 1992 Soçi Antlaşması hükümlerinin sorunun çözümünü sağlamadığı ve daha ziyade bölgenin donuk çatışma safhasına girdiği, Güney Osetya'nın ayrılıkçı taleplerini sürdürdüğü görülmüştür. 2003'te Gürcistan'da yaşanan Gül devriminin ardından iktidara gelen Saakashvili'nin, Rusya'nın bölgesel anlamda politikalarının ve çıkarlarının aksi yönünde hareket etmesi, NATO'ya üye olabilmek için başvuruda bulunacağını açıklaması Rusya'nın Gürcistan'da yaşanan çatışmaya müdahalede bulunma nedenlerindedir (İsmayilov, 2013:101). 2008 yılının Haziran ve Temmuz aylarında Gürcistan ile Güney Osetya arasındaki durum daha da kötüleşirken Ruslar potansiyel planları konusunda açık olmuşlardır. 15 Temmuz'da Moskova'daki Agentstvo Voyennykh Novostey özel bir barış operasyonunun uygulanacağını açıklamıştır. Rus askeri birlikleri Gürcistan'a girdiğinde Londra'daki bir Rus büyükelçiliği sözcüsü, Gürcistan'a yönelik herhangi bir askeri saldırı olmadığı konusunda ısrar etmiş ve "Rus saldırısı yok, Güney Osetya'da barış yaptırımı var" (Espiner, 11 Ağustos 2008) demiştir. Bu tür önceden planlama ve uyarılar, Rusya Devlet Başkanı Medvedev'in Gürcistan'ın Güney Osetya'ya saldırısının Rusya'nın 11 Eylül'ü şeklindeki açıklamasını geçersiz kıldığı (Thomas, 2009:34) yorumlarına sebep olmuştur.

15 Temmuz'da Gürcistan'da ABD, Gürcü, Ermeni, Azerbaycanlı ve Ukrayna kuvvetleri “Acil Müdahale 2008” tatbikatını başlatmak için toplanmıştır. Gürcistan Savunma Başkan Yardımcısı LTC Alexander Osepaishvili'ye göre hedefleri, dostluğu ve işbirliğini güçlendirmek ve katılımcı devletler arasında deneyimleri paylaşmaktır. Tatbikat, ABD tarafından koalisyon ortaklarıyla birlikte çalışabilirliğe odaklanan, işbirliğini ve anlayışı teşvik etmek amacıyla tasarlanan ikili bir güvenlik işbirliği tatbikatı olarak tanımlanmış ve ABD tatbikatının hedeflerinin Rus tatbikatının hedeflerinden oldukça farklı olduğu yorumları yapılmıştır (Thomas, 2009:34).

Sınırdaki karşılıklı çatışmalar devam ederken Rusya Büyükelçisi Yuri Popov 5 Ağustos'ta çatışma çıkması halinde Rusya'nın vatandaşlarını savunmak için müdahale edeceğini söylemiştir (News, 5 Ağustos 2008). Saakaşvili, 7 Ağustos 2008'de Güney Osetya'da askeri güç kullanmaya başladığında kışkırtıldığı konusunda ısrarcı olmuştur. Saakaşvili 8 Ağustos'ta ise Gürcistan Cumhurbaşkanı Shvardnadze ve dönemin Rusya Devlet Başkanı Yeltsin tarafından 1992 yılında imzalanan ateşkes antlaşmasını ihlal ederek Tşhinvali'yi almak için savaş durumunu ilan etmiş ve Gürcü askeri saldırısını başlatmıştır. Gürcistan neredeyse Tşhinvali'yi ele geçirmek üzereyken Rus birlikleri buna anında karşılık vermiş ve Güney Osetya'ya kendi sınırları içerisinde olan Kuzey Osetya'dan birlikler göndererek hem Güney Osetya'da yaşayan Rus vatandaşları hem de orada konuşlanan Rus Barışı Koruma Güçleri vatandaşlarını koruduğunu iddia ederek Gürcü hedeflerini bombalamıştır (Higgins-Reilly, 2009:572). İki taraf da geri adım atmaya yönelik bir belirti göstermemiş ve Saakaşvili Rusya'yı “iyi planlanmış bir işgal” yapmakla suçlamıştır. Gürcü hükümetinin web siteleri gün içinde aralıklarla çökerken bir siber savaş kampanyasına dair işaretler ortaya çıkmıştır (Schwartz, Barnard, Chivers, 2008). Gürcü güçleri provokasyonlara başkent Tşhinvali'de dahil olmak üzere Güney Osetya bölgelerine yönelik bir saldırı ile karşılık verirken, Ruslar Güney Osetya'daki Rus vatandaşlarını korumak için girişim başlattığını duyurmuştur (Nan, 2010:243).

Rusya'nın eski Sovyet topraklarındaki çıkarlarını korumak amacıyla müdahalede bulunmaya hazır olduğu kararlılığıyla ateşlenen 7 Ağustos 2008'de asırlık etnik gruplar arası çatışma, Rusya ile Gürcistan arasında savaş haline gelmiştir. Gürcistan, Tskhinvali'de roket atışını da içeren büyük bir bombalama başlatarak şehrin önemli bir bölümünü ele geçirmiştir. Rusya ise Gürcistan'ı soykırım yapmakla suçlamış ve saldırıda 2000 sivilin öldüğünü duyurmuştur. Ancak daha sonra Rusya başbakanının Kuzey Osetya'nın başkenti Vladikavkaz'daki konuşmasında sadece “onlarca sivil ölümünden” bahsetmesi bu sayının abartıldığını ortaya çıkarmıştır.

1980'lerin sonunda iki bölgede ayrılıkçı çatışmaların ortaya çıkmasından itibaren Abhazya ve Güney Osetya özerk bölgelerinin destekçisi olan Rusya, 8 Ağustos'un erken saatlerinde Gürcistan savaşının başlamasından yaklaşık 24 saat sonra savaşa dahil olmuş Rus uçakları Gürcü hedeflerine hava saldırıları düzenlemeye başlarken, zırhlı personel taşıyıcılarla takviye edilen tank, topçu ve keşif gibi Rus askeri birlikleri ayrılıkçı bölgenin

yanında savaşmak için Güney Osetya'ya girmiştir (Barnard, 2008). Aynı zamanda 8 Ağustos'ta Abhaz güçleri de çatışmaya katılmış ve topraklarının hala Gürcü kontrolü altındaki tek kısmı olan Kodori Boğazına yönelmiştir. Rus uçaklarının yardımıyla üç gün boyunca burayı bombalamışlar ve 3000 etnik Gürcü'yü kaçırmaya zorlamışlardır (ICG, 2008:3).

Gürcü tarafı 10 Ağustos'ta Gürcü güçlerinin Güney Osetya'dan çekileceğini söyleyerek barış görüşmeleri teklif ettiyse de Rusya, Güney Osetya ve Abhazya'ya karşı kayıtsız ve şartsız olarak askerlerini çekip Gürcistan'ı güç kullanmaktan vazgeçen bir paktın imzalanması koşullarını belirleyene kadar anlaşmayı reddettiğini söylemiştir.

O dönemde bunun bir Gürcü-Rus savaşı olacağından çok az kişi şüphe duymuş olsa da Moskova, Tiflis'i, Rusya vatandaşı olarak gördüğü Güney Osetlileri korumak için müdahale etmeye hazır olduğu konusunda defalarca ve açıkça uyarmıştır (Antonenko, 2008:23). Bu olay, Soğuk Savaşın ardından Rus askeri gücünün en büyük güç gösterisi olmuştur. 11 Ağustos'a kadar Rusya, hızla parçalanan ve Güney Osetya'dan geri çekilen Gürcü kuvvetlerine hakim olmaya başlamış ve Rus birlikleri Gürcistan'ın Gori ve Zugdidi kasabalarına taşınarak Tiflis'i batı Gürcistan'a bağlayan stratejik otoyolun bazı kısımlarını kontrol altına almıştır. Rus ordusu, Gürcistan'ın tüm önemli askeri üslerini sistematik olarak imha etmiş, donanma gemilerini batırmış ve Gürcistan'ın Poti limanını kontrol altına almıştır (Antonenko, 2008:26).

ABD ve diğer Batılı ülkeler Rusya'nın çatışmaya müdahalesini hemen kınayarak Rus birliklerinin geri çekilerek çatışmaya son vermesini talep etse de Rusya geri çekilmemiştir. 8 Ağustos'ta Rusya'nın Gürcistan yönelik öngörülerin aksi yönde bir kuvvetle saldırması ile başlayan savaş sonrası, Gürcistan gibi BM de zor duruma düşmüştür. Tiflis yönetiminin talebi üzerine Güvenlik Konseyi 9 Ağustos'ta toplanmışsa da Rusya'nın veto yetkisine sahip olmasından dolayı etkin bir karar alınamamış ve konseyin taraflara yapmış olduğu çatışmaları durdurmaya yönelik resmi açıklaması söylemden öteye geçememiştir (Erkan, 2016:45).

12 Ağustos'ta Medvedev, AB adına ateşkes planı sunan konuk Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy ile görüşmüştür. Medvedev'in barış planının bazı unsurlarını desteklediğini bildirmesiyle Fransa Dışişleri Bakanı Koucher, önerileri Gürcistan hükümetine sunmak için Tiflis'e gitmiştir. Barış planı, çatışmanın tüm taraflarını düşmanlığı durdurmaya ve birlikleri çatışma başlamadan önce işgal ettikleri yerlere geri çekmeye çağırmıştır. Barış planının diğer unsurları arasında çatışma bölgesine insani yardımın ulaşması ve yerlerini terk etmek zorunda kalan insanların tekrar geriye dönmelerinin kolaylaştırılması yer alırken Gürcistan'ın toprak bütünlüğünden bahsedilmemiştir. Plan, Rus muharebe birliklerinin Gürcistan'dan çekilmesini gerektirirken, Rus "barış güçlerinin" Güney Osetya dışında Güney Osetya sınırı boyunca Gürcü topraklarının bir bölümünü içerecek şekilde daha geniş bir güvenlik bölgesinde kalmasına ve devriye gezmesine izin vermiştir. Aynı zamanda plan, Güney Osetya ve Abhazya'nın güvenlik ve istikrar

yöntemlerine ilişkin uluslararası tartışmaların başlatılması çağrısında bulunmaktaydı (Nichol, 2008:9).

14 Ağustos'ta Rusya Devlet Başkanı, Abhazya ve Güney Osetya ayrılıkçı bölgelerin fiili liderleri Sergey Bagapsh ve Eduard Kokoity'i ağırlamış ve her ikisi de çatışma çözümü ilkelerini içeren altı maddelik barış planını imzalamıştır. 15 Ağustos'ta ise ABD Dışişleri Bakanı Condolezza Rice Tiflis'i ziyaret etmiş ve 6 noktalı barış planı Saakaşvili tarafından Rice'in huzurunda imzalanmıştır.

Böylece savaş BM'nin değil AB ve AGİT'in ortak çabaları ile sona ermiş ve ateşkes sağlanmış olsa da 6 maddeden oluşan ateşkes antlaşmasının imzalanmasında öncülük eden Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy 15 Ağustos'ta bu plana ek olarak bir çözüm önerisi Güvenlik Konseyi'ne sunsa da planın net ifadelerden oluşmadığını iddia eden Rusya, bunu kabul etmemiştir (Nichol, 2008:8).

16 Ağustos'ta Rusya Devlet Başkanı Medvedev Moskova'da barış planını imzalamıştır. Ancak Kremlin, planın Medvedev tarafından imzalanmasına rağmen Rusya'nın askerilerini hemen geri çekmeyeceğini duyurmuştur. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, Rus silahlı kuvvetlerinin ihtiyaç olduğu sürece Gürcistan'da kalacağını ve geri çekilmelerinin ek güvenlik önlemlerinin alınmasına bağlı olduğunu ifade etmiştir.

19 Ağustos'ta bir Gürcü hükümet yetkilisi 133 Savunma Bakanlığı personeli, 13 İçişleri Bakanlığı personeli ve 69 sivil dahil olmak üzere Gürcistan tarafında toplam 215 kişinin öldüğünü bildirmiştir. Ayrıca asker ve sivil kayıpların yaklaşık 1500 yaralı ve 70 asker olduğunu bildirmiştir. Ruslar ise kuvvetlerinin 64'ünün öldürüldüğünü ve 323'ünün yaralandığını iddia etmiştir (ICG, 2008: 3).

Gürcistan ve Güney Osetya, Gürcistan ve Rusya arasındaki silahlı çatışmaların hemen ardından Rusya'nın iki bölgeyle ilişkisi niteliksel olarak yeni bir düzeye ulaşmıştır. 26 Ağustos 2008'de Cumhurbaşkanı Medvedev, Rusya'nın Abhazya ve Güney Osetya bölgelerinin bağımsızlığını kabul eden kararnamelemleri imzalamıştır. Rusya'nın Latin Amerika'daki iki müttefiki Nikaragua ve Venezuela, Güney Pasifik Okyanusundaki üç küçük ada devleti Abhazya'nın ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanıdıklarını ilan etmiştir (Gerrits-Bader, 2016: 302).

8 Eylül 2008'de ise Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy ile Rusya Devlet Başkanı Medvedev, 6 maddelik barış planının hükümlerini açıklayan bir ateşkes imzalamıştır. Rus kuvvetlerinin Abhazya ve Güney Osetya sınırlarına komşu bölgelerden 10 Ekim gece yarısına kadar çekilmesini, Gürcü güçlerinin 1 Ekim'e kadar kışlarına döneceğini, BM ve AGİT'ten halihazırda yerinde olan uluslararası gözlemcilerin kalacağını ve uluslararası gözlemcilerin sayısının 1 Ekim'e kadar en az 200 AB gözlemcisini içerecek şekilde arttırılacağını söylemiştir. Bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanması, mültecilerin ve buldukları yerleri terk etmek zorunda kalmış kişilerin yeniden yerleştirilmesi ve bir barış antlaşması konulu konferansın Cenova'da Ekim ayı ortasında toplanmasına karar verilmiştir (Nichol, 2008:11).

Antlaşma imzalandıktan sonra düzenlediği basın toplantısında Medvedev, Rusya tarafından Abhazya ve Güney Osetya bölgelerini tanıyan kararın geri alınmaz olduğunu ve Rus barış güçlerinin bu bölgelerde kalmaya devam edeceğini belirtmiştir. Rus birlikleri antlaşmaya uygun olarak 13 Eylül'de Poti ve Senaki'den çekilmiştir. AB ateşkes antlaşmasına uygun olarak Gürcistan'ın ayrılıkçı yerleri olan Güney Osetya ve Abhazya sınırları boyunca devriye gezmek için 1 Ekim 2008'e kadar Gürcistan'a 225 silahsız gözlemci konuşlandırmıştır. Rus birlikleri ise bölge sınırları dışında işgal ettikleri sözde tampon bölgelerden 9 Ekim'e kadar çekilmiştir. Güney Osetya'da, Rus kontrol noktaları bölgenin Sovyet dönemi sınırları içinde kalan ancak 1990'ların başındaki Güney Osetya çatışmasından bu yana Gürcistan tarafından yönetilen Akhalgori bölgesinde kalmıştır (Nichol, 2008).

4. RUS MÜDAHALESİ VE ULUSLARARASI HUKUK

Rusya'nın Gürcistan'a askeri müdahalede bulunması uluslararası hukukta kuvvet kullanma konusunu tekrar gündeme getirmiştir. Pek çok Batı hükümeti Rusya'nın savaşa katılımını hukuka aykırı olarak nitelendirmiştir. Rus hükümeti, Ağustos 2008'de Gürcistan'a askeri müdahale sırasında, 2005 Dünya Zirvesinde BM Genel Kurulu tarafından benimsenen "koruma sorumluluğu" ilkesi doğrultusunda hareket ettiğini savunmuştur (Evans, 2009: 25).

Rusya, Güney Osetya'ya askeri müdahalesine ilişkin, Batı devletlerinin Balkanlar ve diğer yerlerdeki müdahalelerde kullandıkları uluslararası hukuka dayanan argümanları da içeren çeşitli gerekçeler sunmuştur. Kremlin, temel bir öz savunma argümanının iç desteği kazanmak için yeterli olacağını ve bunun Rusya sınırları dışında silahlı kuvvetlerin kullanımına izin verilmesi için Federasyon Konseyi'nin kararını gerektiren mevzuatı göz ardı etmesini sağlayacağını umduğundan, bu gerekçeler uluslararası izleyici kitlesine yönelik olmuştur (Allison, 2009: 1151).

9 Ağustos'ta uluslararası hukuk normlarının ve standartlarının önemi, hukuki açıdan Rusya'nın eylemleri için "hakkı, meşru ve gerekli" ifadeleri kullanılarak Putin tarafından tekrar edilmiştir. Bu kararı alırken Rus tarafı, 1970 Devletler Arasında Dostane İlişkiler ve İşbirliğine İlişkin Uluslararası Hukuk İlkeleri Bildirgesi de dahil olmak üzere BM statüsü, Helsinki Nihai Senedi ve diğer temel uluslararası belgelerin bölümlerine atıf yaparak kendisine dayanak oluşturmuştur. Bu Bildirge uyarınca, her devlet, ulusları kendi kaderlerini tayin hakkından mahrum bırakan herhangi bir düşmanca eylemden, özgürlük, bağımsızlık ve eşitlik ilkesine saygıdan, kendi topraklarında ikamet eden bütün ulusu temsil eden hükümetlere sahip olmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir (Fawn, 2012: 71-72). Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov da Rusya'nın eylemlerinin BM Şartının, bireysel ve toplu savunma hakkındaki 51. Maddesine uygun olarak, bireyin yaşama ve özgürlük hakkı, etnik ayrımcılığa karşı korunma gibi en yüksek medeniyet değerlerini savunmaya, ittifak düşüncesine ve çifte standartlara dayalı tek kutuplu dünya

siyaseti uğruna bunları feda etme girişimlerine karşı hareket etmeye devam edeceklerini açıklamıştır (Fawn, 2012: 72).

Rusya'nın Gürcistan müdahalesini meşrulaştırmak için kullanılan argümanlardan biri milliyetçi duyguları cezbetmek için Güney Osetya'daki "Gürcü saldırganlığının" yüksek sesle kınanması olmuştur. Medvedev, Gürcü eylemini Rus barış güçlerine ve Güney Osetya'nın sivil nüfusuna yönelik bir saldırı eylemi olarak nitelendirmiştir. Buna göre Gürcistan'ın eylemleri "uluslararası hukukun ağır ihlali" ve kurbanları sadece barış için çalışan Rus askeri değil, çoğunluğu Rus vatandaşı olan sivillerdir (Toal, 2008: 694). Moskova, Güney Osetya'daki sivil vatandaşlarını korumak için hareket ettiği iddiasıyla kendisini yerli kamuoyu ve uluslararası topluma karşı sağlam bir zemine oturtmaya çalışsa da yurtdışındaki vatandaşlarını korumaya yönelik eylemleri oldukça tartışmalı bir konu olmuştur. Çünkü Rusya'nın kendisi saldırı altında olmadığı için, Gürcistan'a yönelik saldırısı veya diğer mücadele biçimleri için hiçbir yasal dayanak sunmamaktadır (Allison, 2009: 177).

Rusya'nın Gürcistan'daki eylemlerini "kuvvet koruma ve meşru müdafaa" kapsamında olduğunu savunması argümanlardan bir diğeri olmuştur. Ancak Rus topraklarına saldırı olmadığından Rusya, Tşinvali'de saldırı altındaki Rus birliğini savunmakta ısrar etmiş ve bunu ABD'nin önceki uygulamalarıyla (Başkan George H. W. Bush'un 1989 Panama Eylemleri) benzer olay olarak sunmuştur. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, geleneksel meşru müdafaa argümanına açıklık getirerek, BM Şartı'nda belirtilen 51. maddede ifade edilen meşru müdafaa hakkını sağlayan madde uyarınca müdahale ettiklerini ve bir ülkenin ordusu saldırıya uğradığında, ülkeye saldırılmış gibi olacağını belirtmiştir. Böylece Rusya ülkesinin barışı koruma görevlilerine karşı "yasadışı güç kullanımını" Rusya Federasyonu'na karşı bir eylem olarak sunmuş ve BM Şartı'nın 51. maddesi hükmüne göre meşru müdafaa kapsamında müdahalede bulduklarını ileri sürmüştür (Allison, 2008: 1151). Gürcistan ise Tşinvali'ye giren Gürcü birliklerinin Rus barış güçlerinin yerleşkelerinden ateş açıldığını ve ateşe karşılık vermek zorunda kaldıklarını ileri sürerek, Rus barış güçlerine kasıtlı saldırılar düzenlendiğini yalanlamıştır (ICG, 2008: 21). Ancak daha sonra Rusya'nın Gürcü topraklarında genişlemesi bunu haklı göstermemiştir. BM Şartı, nefsi müdafaa altında sadece küçük bir saldırı penceresi sağlayarak savaşı önlemeyi amaçlamış ve insan hakları/insancıl hukuk temelinde tek taraflı saldırı için bir istisna vermemiştir (Toomey, 2009: 477).

Rusya'nın diğer gerekçeleri, dış politikasının bir yönünü tanımlamak için kullandığı "ayrıcılık çıkarlar" olarak adlandırılan belirsiz bir terimde yattığı görüştür. Rusya'ya göre "ayrıcılık çıkarlar", Rusya ile geçmişte ve günümüzde bağlantıları olmuş ülkelerle karşılıklı ve dostane olarak avantajlı ilişkiler gelişmek anlamına gelmekte ve Dışişleri Bakanı Lavrov bu durumu, Rusya'nın yalnızca "eski dostları" ile ilişkilerini hatırladığı bir durum olarak gördüğünü söylemiştir (Toomey, 2009: 465).

Rusya'nın Gürcistan müdahalesi için kullanmış olduğu en önemli gerekçelerden biri olan "Rus vatandaşlarını" korumaya yönelik görünürdeki

taahhüdü, esas olarak, diğer stratejik amaçlar için bu ülkeye askeri müdahaleyi hızlandırmak için bir zorlama ve araç işlevi görmüştür. Rusya Devlet Başkanı Medvedev, çatışmaların başlangıcında, Güney Osetya’da bulunan Rus vatandaşlarını savunma niyeti ilan etmiştir. Güney Osetyalıların yaklaşık %80’inin Rus vatandaşlığına sahip olduğu düşünüldüğünde Rusya’nın meşru müdafaa kapsamındaki argümanı tek başına yeterli gelmemektedir. Zira, Güney Osetya dışındaki Gürcü topraklarında Gürcü gemilerinin batması veya demiryolu köprüsünün bombalanması, 100 tankla birlikte 20.000’e kadar Rus askerinin seferber edilmesi yurtdışındaki vatandaşlarını koruma hakkının merkezinde yer alan orantılılık ilkesiyle bağdaştırılmamaktadır. Ayrıca Güney Osetya’daki Rus vatandaşlarına yönelik tehdidin ve soykırım iddialarının da asılsız olduğu belirlenmiştir (Higgins-Reilly, 2009: 581). Bununla birlikte Rus vatandaşlığının Güney Osetyalılar tarafından kazanılma şekli oldukça dikkat çekmiştir. Sorun Rus vatandaşlığını basitleştirilmiş prosedürlerle yakın zamanda vatandaşlık kazanılmış olmasıyla ilgilidir. Kendi vatandaşlarını yurtdışında korumaya veya kurtarmaya yönelik özel bir örf ve âdet hakkının olmadığı ve diplomatik korumanın ancak barışçıl yollarla kullanılabileceği bilinmektedir. BM Şartı 51. maddesinde belirtilen meşru müdafaa gerekçesini kullanan Rusya örneğinde, bir ülkenin çok kısa bir zaman aralığı içerisinde başka bir ülkedeki çok sayıda insana vatandaşlığını ilk kez vermesinin, 51. madde hükmünün inandırıcılığının azaldığı yorumlarına sebep olmuştur. Bu grupla ilgili olarak, AB’nin çatışma hakkındaki Gerçekleri Bulma Misyonu, müdahale gerekçesi olarak korunma ihtiyacına güvenmenin suistimal edici olduğunu, çünkü Rusya’nın bu müdahale sebebini kendi politikasıyla meydana getirdiğini ortaya koymuştur (Allison, 2009: 179).

8 Ağustos’ta BM Şartı’nın 51. maddesi uyarınca Rusya’nın meşru müdafaa kapsamında yanıt vermesini gerektiren (Rus barış gücü askerleri ve Rus vatandaşları saldırıya uğradığı sürece) “uluslararası hukukun ağır ihlali” 10 Ağustos’ta şu iddia ile desteklenmiştir: “Gürcü kuvvetleri Osetlere karşı ‘soykırım’ yapıyorlardı” (Toal, 2008: 695). Bu terim, Putin tarafından krizin başlarında tanıtılmış ve diğer Rus yetkililer tarafından da sıkça tekrar edilmiştir. Bu ciddi iddiayla çatışma gerilimini yükselten Rus yetkililer, misyonlarının öncelikle ortaya çıkan bir insani felaketi önlemek ve ikinci olarak Rusya’nın sorumlu olduğu kişileri kurtarmak olduğunu savunmuştur. Moskova, Gürcistan’ı 1990’larda Balkanlardaki müdahalelerin mantığını yineleyerek uluslararası insancıl yasaları ihlal etmekle suçlamıştır (Allison, 2009: 1152). 11 Ağustos 2008’de ise Medvedev yaptığı açıklamada, binlerce kişinin insani felaketin kurbanı olduğunu ve bunların büyük kısmının Rus vatandaşı olduğunu belirterek; birkaç saat içinde Gürcistan’ın tüm antlaşmaları hükümsüz kılarak uluslararası hukukun tüm temel ilkelerini ihlal ettiğini ve Gürcü yetkililerin saldırganlık eylemi sonucu yaralıların ve mültecilerin tedavi görme şansına sahip olmadıklarını dile getirmiştir (Reliefweb, 2008).

Gürcistan’ın çatışmada savaş suçları işlediği ve Güney Osetya’da etnik temizlik yaptığı iddia edilmiştir. Bir BBC raporu, sivillerin sığındığı apartman

bloklarının Gürcü saldırılarında hedef alındığına dair kanıt bulunduğunu iddia ederken, Uluslararası Araştırma Kuruluşu İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından yapılan araştırmanın, Gürcü ordusunun ayırım gözetmeksizin güç kullandığına ve olası sivilleri hedef aldığına işaret etmiştir (Whewell, 28 Ekim 2008).

Gürcistan'ı, Rus barış gücü askerleri ve oradaki vatandaşlar da dahil olmak üzere Güney Osetya'ya karşı "saldırganlık" ve "soykırım" yapmakla suçlayarak, Rus hükümeti, Gürcistan'ın toprak bütünlüğüne uzun süredir devam eden taahhüdünün terk edilmesini ve iki ayrı bölgenin tek taraflı bağımsızlık beyannamelerinin tanınmasını haklı kılan özel koşullar olarak ileri sürmüştür (Fabry, 2012: 668). Ancak 19. yüzyılda, sınırları ve kapsamı tam olarak belli olmasa da insani müdahale hakkı varlığının başladığı görülsede günümüzde BM Şartının 2(4) maddesi gereği, bir devletin toprak bütünlüğüne ya da siyasal anlamda bağımsızlığına karşı BM tarafından belirlenen amaçlara uygun olmayan kuvvet kullanma tehdidinde bulunmaktan ya da kuvvet kullanımından devletlerin kaçınmakla yükümlü olduğu hükmü hakimdir.

Uydu görüntülerini de içeren birtakım bulgularla, hem Rus askeri ilerleyişinin ardından Güney Osetya'da hem de bir süre için Gürcistan'da Gürcü köylerinin tahrip edilmesi ve binlerce etnik Gürcü'nün Güney Osetyalı milisler tarafından yerinden edilmesi, Rusya'nın Gürcistan'ın soykırım ve etnik temizlik iddialarının inkar edilemez kanıtlarla çeliştiğine ilişkin yorumlara sebep olmuştur. Ayrıntılı bir Uluslararası Af Örgütü Raporu, Moskova'nın Güney Osetya'ya sadık güçler ve milis grupları tarafından gerçekleştirilen cinayetleri, misillemeleri ve ciddi insan hakları ihlallerini önleme grevindeki başarısızlığını vurgulamış ve Gürcistan'ı Tskhinvali'ye yapılan saldırıda kullanılan silah sistemlerinden kaynaklanan sivil ölümleri nedeniyle eleştirerek hem Gürcistan'ın hem de Rusya'nın savaş sırasında uluslararası insancıl hukuku ihlal ettiği sonucuna varmıştır (Allison, 2009: 183-184).

Soykırım suçlamaları başlangıçta Rusya'nın savaş nedeninin bir parçası olsa da kısa süre sonra Moskova'nın Abhazya ve Güney Osetya'yı Gürcistan'dan ayrı devletler olarak tanıma kararı için bir gerekçeye dönüşmüştür (Allison, 2009). Rusya, Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanınmasından sonra Abhazya ve Güney Osetya halkının özgür iradesine değinmiş ve Gürcistan'ın uzun yıllar barışçıl bir çözüm getiremediğini iddia etmiştir. Rusya'ya göre Güney Osetya'yı korumanın tek yolu bağımsızlıktı ve bunu desteklemek için BM Şartı, Dostane İlişkiler Bildirgesi ve AGİK'in 1975 Nihai Senedinden yararlanılmıştır (Krueger, 2009: 136).

Rusya Başbakanı da Putin de Gürcistan tarafından Güney Osetya'da soykırım yapıldığını iddia etmiş ve Rus tarafı Gürcü taarruzu sonucunda 1500 ila 200 kişinin hayatını kaybettiğini belirterek, belki de Rusya'nın Güney Osetya halkını koruma sorumluluğu olduğunu ima etmiştir (Higgins-Reilly, 2009: 572). Rus hükümeti, Ağustos 2008'de Gürcistan'a askeri müdahalesi

sırasında, 2005 Dünya Zirvesinde BM Genel Kurulu tarafından benimsenen, “koruma sorumluluğu” (R2P) ilkesiyle haklı olduğunu savunmuştur. Bununla birlikte, anlaşıldığı şekliyle koruma sorumluluğu normunun Rusya’nın Gürcistan’daki eylemleri için meşru bir temel oluşturmamasının birkaç nedeni bulunmaktadır. İlk olarak, Rusya’nın Güney Osetya müdahalesi, R2P konsepti gereği sivilin korunmasıyla ilgili değil, kendi vatandaşlarının korunmasına yönelik olmuştur. Lavrov’un “vatandaşlarımızın hayatı ve onuru nerde olursa olsun korunacaktır.” ve Rusya’nın NATO elçisinin “vatandaşlarımızı korumak için askeri güç kullanma meselesi bir ilke meseledir” her ne kadar “insanları kurtarmaya yönelik amaç yardımsever amaç çerçevesinde olsa da” ifadeleri bir devletin sınırları içindeki nüfusu koruma sorumluluğu ile sınırları dışındaki nüfuslara karşı üstlendiği sorumluluklar arasındaki ayrımı bulanıklaştırmıştır (Evans, 2009: 26). Koruma sorumluluğu, egemen bir devletin kendi sınırlarındaki halkları koruma sorumluluğu ve diğer devletlerin bunu yapmasına yardım etme, aynı zamanda bunu açıkça yapamıyorsa uygun önlemleri alma sorumluluğu ile ilgili olduğundan, bir ülkenin sınırları içerisinde bulunmayan vatandaşlarını korumak için doğrudan harekete geçmesi sorunu ele almamaktadır (Evans, 2009: 26).

İkincisi, R2P normu burada uygulanabilir olsa bile, Rusya tarafından Güney Osetya nüfusuna yönelik tehdidin, askeri güç kullanımının gerekliliğini veya haklılığını sağlayacak nitelikte ve ölçekte olduğuna ilişkin uluslararası kamuoyunu inandırıcı bir açıklama yapılmamıştır. “Soykırım, savaş suçları, etnik temizlik veya insanlığa karşı suçların” 2005 BM kararında belirtilen dört özel vahşet suçu sınıfının Gürcistan tarafından Güney Osetya’ya işlenip işlenmediği konusu ve Rus askeri müdahalesinin asıl amacının sivilin korumak mı olduğu konusu açık değildir (Evans, 2009). Yalnızca Güney Osetya bölgesine değil, Abhazya ve Gürcistan’a da yaklaşık 20.00 asker ve 100 tankın girmesi; Karadeniz’deki Rus Deniz ablukası ve Gori, Poti, Zugdidi bölgesi ve Tiflis’teki bir havacılık tesisine yönelik hava bombardımanları gerekli adımların çok ötesine geçtiği (Evans, 2009: 27) söylenebilir. Rusya’nın müdahalesi de nüfusun fiziksel olarak korunmasını sağlamak için uygun görünmediğinden gerekli olan kapsamın dışındadır (Allison, 2009: 185).

Üçüncü olarak, R2P normu, tek bir ülkeye kendi sınırları dışında bulunan vatandaşlarını korumak için doğrudan eylemde bulunma yetkisi vermemiştir. R2P girişimin mimarlarına göre, vatandaşların savunması geçmişte insani olmayan her türlü müdahalenin temeli olmuştur. Rusya’nın askerlerini Güney Osetya ve ardından Gürcistan’ın diğer bölgelerine gönderdiğinde sahip olmadığı, BM Güvenlik Konseyi onayı olmadan R2P tabanlı bir askeri müdahale için yasal bir yetki bulunmamaktadır (Allison, 2009: 185). Rusya Güvenlik Konseyi’nin onayını almak için herhangi bir çaba göstermemiştir. Rusya-Gürcistan vakası, ister bireysel olsun ister koalisyon halinde olsun küresel normları tek taraflı biçimde yorumlayan, BM Güvenlik Konseyi’nin herhangi bir izni olmadan askeri hareket başlatan devletlerin tehlike ve risklerini vurgulamaktadır (Evans, 2009: 27).

Kafkasya ve bu bölgedeki çatışmaların Batı için hiçbir zaman öncelikli olmadığı söylenebilir. ABD ve AB, Moskova'nın emellerine ve ardından gelen askeri saldırganlığına karşı koymak için gerçekçi bir strateji geliştirmekte başarısız olmuştur. ABD ve Avrupa'nın Kosova'nın bağımsızlığını tanıması, Gürcistan'daki krize Rusya tarafından kullanılabilir kılıf olmuş ve Rusya'nın iki cumhuriyetin bağımsızlığını tanımasını meşrulaştırmıştır. Batı, Kosova'nın "benzersiz bir durum" olduğunu ileri sürse de Rusya, bu olaylar arasındaki farka bakmaksızın bu emsale başvurmuş ve Batı'yı uluslararası hukuku ihlal etmekle suçlarken, Gürcistan'ın aylık bölgelerini tanımıştır (Mikhelidze, 2009: 37-38).

Sonuç

Günümüzde uluslararası hukukun uygulanması noktasındaki eksikliğe yönelik en büyük eleştiri, uluslararası hukuka uymayanlara yönelik yaptırım uygulayacak güce sahip bir yürütme organından yoksun olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak bu uluslararası hukukun bir yaptırımlar sisteminden tamamen yoksun olduğu anlamına gelmemektedir. Uluslararası hukuk kurallarının uygulanmasının sağlanmamasına ilişkin boşluklardan biri uluslararası hukukun zorunlu bir yargı organının etkinliğinin sağlanamamasıdır. Uluslararası Adalet Divanı veya Uluslararası hakemlik organları bulunsa da hukuki kurallar ile sorunu çözüme kavuşturmak isteyen soruna taraf devletlerin yargı organının soruna bakma yetkisini tanımasını gerektirmektedir. Kuvvet kullanmanın meşru sayılabilecek hallerinin yeterince açık olmaması uluslararası hukukta insani müdahalelerle ilgili tikanlıklar meydana getirmektedir. Bu tikanlıkların en önemli sebeplerinden biri de Güvenlik Konseyi tarafından uluslararası barış ve güvenliğin bozulduğu haller tespit edilmiş olsa bile Güvenlik Konseyinde veto yetkisine sahip ülkelerin kendi çıkarları nedeniyle bu sistemi harekete geçirememesinden kaynaklanmaktadır.

Rusya, Gürcistan'ın egemenliğine yönelik bir müdahalede bulunsa da uluslararası toplum bunu engellemeye dönük ciddi bir yaptırım uygulayamamıştır. Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden birisi olması, BM aracılığıyla Rusya'ya yönelik bir kuvvet kullanılmasının önüne geçmiştir. Rusya'nın Gürcistan topraklarına yaptığı askeri müdahalesi ve Güney Osetya ile Abhazya'nın bağımsızlıklarını tanıması, tüm dünyaya ve özellikle ABD'ye ve Batı Avrupa ülkelerine yönelik, eski topraklarından vazgeçmeyeceğini ve kendisine yönelik çevreleme politikalarına izin vermeyeceği noktasında önemli bir mesaj olmuştur.

Rusya'nın Gürcistan'a müdahalesinin altında yatan çok sayıda sebep bulunmaktadır. Bu sebeplerden biri de Soğuk Savaşın bitmesiyle oluşan tek kutuplu sistem ve bu sistemde ABD'nin dengelenmesi mümkün olmayan ekonomik, siyasi ve askeri güce sahip olduğu görüşleridir. Putin'in 10 Şubat 2007'de Münih Güvenlik Konferansında yaptığı dönüm niteliğindeki konuşmasında, ABD'yi küresel siyasi sorunlardan sorumlu tutarak uluslararası hukukun ilkelerine yönelik giderek daha büyük bir küçümseme

olduğu, ABD'nin her yönden ulusal sınırlarını aştığı ve kendi sahası dışında diğer uluslara bir takım politik, ekonomik, kültürel ve eğitim politikaları dayattığı; ayrıca dünyanın tek hükümrani olduğu; ancak tek kutuplu modelin günümüz dünyası için kabul edilemez değil, aynı zamanda imkansız olduğu ifadeleri bunu kanıtlar niteliktedir (Fawn, 2012:71).

Eski SSCB cumhuriyetleri Rusya için ekonomi ve güvenlik politikaları açısından oldukça önemlidir. Rusya, Gürcistan'a yönelik müdahalesini her ne kadar insani bir müdahale kapsamında sunmaya çalışsa da Güney Osetya'da yaşanan kriz, bölgeyi ilgilendiren bir anlam taşımamasının yanında 2008 yılında Rusya'nın müdahalesine neden olmasından dolayı uluslararası boyuta ulaşmış ve jeopolitik konumu, dünya enerji arzı ve bu enerji arzının geçiş güzergahında yer alması gibi sebeplerle Rusya'nın eski SSCB topraklarından uluslararası hukukta kuvvet kullanmama ilkesini çiğneme pahasına da olsa vazgeçmeyeceğini ortaya çıkarmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Hatice Rumeysa DURSUN %50, Aslı Büşra KURAKCI %50

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Hatice Rumeysa DURSUN %50 – Aslı Büşra KURAKCI %50

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: The authors declare that they have no conflicts of interest.

Kaynakça

Acar, Z. S. (2015). “Doktrinleşme Sürecindeki İnsani Müdahale: NATO'nun Kosova Müdahalesi ve Koruma Sorumluluğu Kavramı”. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*. 6(1). ss.119-137.

Alexandrov, S. A. (1996). *Self-Defence Against the Use of Force in International Law*. London: Kluwer Law International.

Allison, R. (2009). “The Russian Case for military intervention in Georgia: International law, norms and political calculation”. *European Security-Routledge*. 18(2). ss.173-200.

Allison, Roy, “Russia Resurgent? Moscow's Campaign to “Coerce Georgia to Peace”, *International Affairs*, 2008, 84/6, 1145-1171.

- Antonenko, O. (2008). “A War with No winners”. *Survival*. 50(5). ss. 23-36.
- Aydın, G. (2010). “Güney Osetya Yenilgisi Sonrası Gürcistan İç Siyaseti: Saakaşvili’nin Ayakta Kalma Başarısı”. *OAKA*, 5(10). ss. 1-21.
- Badescu, C. G.(2011). *Humanitarian Intervention and the Responsibility to Protect*, New York: Routledge.
- Barnard, A. (2008). “Georgia and Russia Nearing All-Out War”. *The New York Times*. Erişim Tarihi: 9 Ağustos 2008.
<http://www.nytimes.com/2008/08/10/world/europe/10georgia.html?scp=10&sq=ossetia&st=nyt>
- Bannon, A. L. 2006). “The Responsibility To Protect: The UN World Summit and yhe Question of Unilateralism”. *Yale Law Journal*. 15(5). ss. 1157-1165.
- Bora, A. (2009). *The South Ossetian-Georgian Conflict: 1990-2008. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Çalışmaları.
- Cvetkovski, N. (1999). “The Georgian-sout Ossettian Conflict”. Erişim Tarihi: 15 Şubat 2021. <https://www.caucasus.dk/chapter4.htm>.
- Demirel, N. (2013). “Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale”. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 0(1). ss. 152-172.
- Erkan, S. (2016). “2008 Rusya –Gürcistan Savaşı ve Uluslararası Toplum”. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*. 17. ss. 41-64.
- Ertuğrul, Ü. E. (2016). “Koruma Sorumluluğu: İnsani Müdahaleyi Makyajlamak”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 20(2). ss. 441-470.
- Espiner, T. (2008). “Security Threats: Georgia Accuses Russia of Coordinated Cyberattack”. Erişim Tarihi: 15 Şubat 2021.
<https://www.cnet.com/news/georgia-accuses-russia-of-coordinated-cyberattack/>.
- Evans, G. (2009). “Russia, Georgia and The Responsibility To Protect, Amsterdam Law Forum”. Erişim Tarihi: 19 Şubat 2021.
https://www.researchgate.net/publication/26612035_Russia_Georgia_and_the_Responsibility_to_Protect.

- Fabry, M. (2012). “The contemporary practice of state recognition: Kosovo, South Ossetia, Abkhazia, and their aftermath”. *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*. 40(5). ss. 661-676.
- Fawn, R. ve Nalbandov, R. (2012). “The difficulties of knowing the start of war in the information age: Russia, Georgia and the War over South Ossetia, August 2008”. *European Security*. 21(1). ss. 57-89.
- George, J. A. (2008). “Minority Political Inclusion in Mikheil Saakashvili’s Georgia”. *Europe-Asia Studies*. 60(7). ss. 1151-1175.
- Gerrits, A. W. M. ve Bader, M. (2016). “Russian Patronage Over Abkhazia and South Ossetia: Implications for Conflict Resolution”. *East European Politics*. 32(3), ss. 297-313.
- Hancılar, Ö. (2011). “Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale”. *Çankaya University Journal of Law*. 7(2). ss. 97-124.
- Higgins, N. ve Kieran, O. (2009). “The use of Force, Wars of National Liberation and the Right to Self-Determination in the South Ossetian Conflict”. *International Criminal Law Review*. 9(3). ss. 567-583.
- International Crisis Group-ICG. (2008). “Russia Vs. Georgia: The Fallout”. Erişim Tarihi: 11 Mart 2021. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/georgia/russia-vs-georgia-fallout>.
- İsmayilov, E. (2013). “21. Yüzyıl Rusya Dış Politika Doktrinlerinde Güney Kafkasya ve Orta Asya Değerlendirmesi”. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*. 1(1). ss. 87-105.
- Karadağ, U. (2016). “Birleşmiş Milletler Antlaşmasına Göre Meşru Müdafaa Hakkı”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2). ss. 171-186.
- Kaya, İ. (2005). *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*. Ankara: USAK Yayını.
- Keskin, F. (1998). *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*. Ankara: Mülkiyetler Birliği Vakfı Tezler Serisi.
- König, M. (2005). “The Georgian-South Ossetian Conflict”. Erişim Tarihi: 15 Mart 2021. <https://ifsh.de/file-CORE/documents/yearbook/english/04/Koenig.pdf>.

- Krueger, H. (2009). “Implications of Kosovo, Abkhazia and South Ossetia For International Law”. *Caucasian Review Of International Affairs*. 3(2). ss. 121-142.
- Schwartz, M., Barnard, A., Chivers, C. J. (2008). “Russia and Georgia Clash over Separatist Region”. Erişim Tarihi: 20 Mart 2021. <https://www.nytimes.com/2008/08/09/world/europe/09georgia.html>.
- Mikhelidze, N. (2009). “After the 2008 Russia-Georgia War: Implications for the Wider Caucasus”. *The International Spectator*. 44(3). ss. 27-42.
- Nan, S. A. (2010). “The Roles of conflict resolution Scholars in Georgian-Abkhaz and Georgian-South-Ossetian Conflict and Conflict Resolution”. *Cambridge Review of International Affairs*. 23(2). ss. 237-258.
- BBC News, (2008). “Russia vows to defend S Ossetia”. Erişim Tarihi: 20 Mart 2021. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7543099.stm>.
- Nichol, J. (2008). “Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for US Interests”. *CRS Report for Congress*. Erişim Tarihi: 20 Mart 2021. https://www.everycrsreport.com/files/20080829RL34618_5ed27aca45e95ff2ce0746448e575013343d5cf0.pdf.
- Orallı, L. E. (2004). “Uluslararası Hukukta ve BM Sisteminde Askeri Müdahale Olgusu”. *Tesam Akademi Dergisi*, 1(1). ss. 102-127.
- Öztürk, A. (2009). “Rusya-Gürcistan Krizi: Yerel Bir Çatışma Küresel Yansımalar”. *Orta Asya ve Kafkasya Araştırmaları*. 4(7). ss. 1-27.
- Öztürk, S. (2013). “Jeopolitiğin Rusya Federasyonu’na Etkilerinin Kuzey Kafkasya-Gürcistan-Güney Osetya Çerçevesinde İncelenmesi”. *Güvenlik Stratejileri*. 9(17). ss. 201-242.
- Pazarcı, H. (2005). *Uluslararası Hukuk Dersleri*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Pazarcı, H. (2015). *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Reliefweb. (2008). “Dmitry Medvedev met with the leaders of parliamentary factions in the State Duma”. Erişim Tarihi: 22 Mart 2021. <https://reliefweb.int/report/georgia/dmitry-medvedev-met-leaders-parliamentary-factions-state-duma-kremlin-moscow-august>,

- Sak, Y. (2015). “Uluslararası Hukukta İnsancıl Müdahale ve Libya Örneği: Suriye’de Yaşanan ya da Yaşanacaklar için Dersler”. *Uluslararası İlişkiler*. 11(44). ss. 121-153.
- Schachter, O. (1984). “The Right of States to Use Armed Force”. *Michigan Law Review*. 82. ss. 1620-1646.
- Schwartz, M. Barnard A. Chivers C.J. (2008), “Russia and Georgia Clash over Separatist Region”, The New York Times. Erişim Tarihi: 20.03.2021. <https://www.nytimes.com/2008/08/09/world/europe/09georgia.html>
- Sigwart, L. (2012). *Broken policies: Re-escalation of violence in the South Ossetia Conflict 1989-2008. Mechanisms of Western Influence on Georgian State Leaderships Prior to Escalations in the Georgian-Ossetian Conflict in 2002, 2004 and 2008.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Bremen Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Taşdemir, F. (2006). *Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi*. Ankara: USAK Yayınları.
- Thomas, T. L. (2009). “The Bear Weent Through The Mountain: Russia Appraises its Five-Day in South Ossetia”. *Journal of Slavic Military Studies*. 22(1). ss. 31-67.
- Toal, G. (2008). “Russia’s Kosovo: A Critical Geopolitics of the August War 2008 War over South Ossetia”. *Eurasian Geography and Economics*. 49(6). ss. 670-705.
- Toomey, M. (2009). “The August 2008 Battle of South Ossetia: Does Russia Have A Legal Argument For Intervention?”. *Temple Int’L & Comp. L.J.* 23(2). ss. 443-477.
- Topal, A. H. (2005). *Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ulusoy, Ü. H. (2013). “Uluslararası Hukuk Açısından Libya ve Suriye Örneğinde Koruma Sorumluluğu”. *TAAD*. 4(14). ss. 269-297.
- United Nations (1998). “Resolution 1199”. Erişim Tarihi: 25 Mart 2021. <https://digitallibrary.un.org/record/260416>.
- United Nations. (1998). “Resolution 1160”. Erişim Tarihi: 25 Mart 2021. <https://digitallibrary.un.org/record/252117>.

Whewell, T. (2008). "Georgia accused of targeting civilians". *BBC*. Erişim Tarihi: 25 Mart 2021.
http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/7692751.stm.

Yapıcı, M. İ. (2007). "Kafkasya'nın Sorunlu Bölgesi: Güney Osetya". *OAKA*. 2(3). ss. 71-104.

Extended Abstract

Sovereignty is one of the most important determinants of states, which are fundamental elements of international law. One of the most important consequences of states being sovereign and equal in international law is the principle of non-interference in internal affairs. Non-interference means that the international community does not deal with a state's political regime and matters that fall within its national jurisdiction in general. The Declaration of the UN General Assembly on the Inadmissibility of Intervention in the Internal Affairs of States and the Protection of Independence and Sovereignty, dated 1965, stipulates that no state has the right to intervene directly or indirectly in the internal or external affairs of another state for whatever reason. In this regard, the first treaty that universally prohibits the use of force in international relations is the UN Treaty. Today, although the UN Convention prohibits states from using force in principle, there are situations where the use of force is considered legitimate. In the first period, 4 exceptions were made to the definitive provisions prohibiting the use of force, and among these provisions, the right to self-defense and the use of force with the decision of the Security Council remain valid today.

The South Ossetian problem is based on the tensions between the two sides, with the effort to protect the territorial integrity of Georgia against the idea of the union of the Ossetians on the territory of Georgia with North Ossetia on the territory of Russia. In addition, as a result of the power struggle between Russia and the USA on the territory of Georgia, it causes an increase in the tension between South Ossetia and Georgia. The forced union of South Ossetia with Georgia started with the invasion of Russia in the middle of the 19th century, and continued when Russia left the administration of the South Ossetian people in the hands of the Georgian feudals and declared the lands of South Ossetia as the property of the Georgian feudals. While the Caucasus, which was a region that was completely closed to the outside and did not receive much attention during the USSR period, has been a region where political turmoil and conflicts have increased since the 1990s, Georgia in the region faced ethnic separatist problems during this period. Between 1993 and 2003, there was a political and economic stagnation in Georgia, and after the popular movement in 2003, a change in power took place. In this period, the decrease in the interest and effort of the UN to the problem reinforced the idea of being completely independent from Georgia, leaving South Ossetia and Abkhazia aside for the solution. Saakashvili, known as pro-Western, was brought to the administration in 2003 and he took a stand for the integrity of

Georgian lands and opposed the independence movements of South Ossetia and Abkhazia, and tensions continued on both sides. Saakashvili's rapprochement with NATO and prioritizing NATO membership was perceived as a threat to Russia's security. The fact that Russia is a neighbor of Georgia from the former Soviet world has increased the concerns about NATO's enlargement. Thus, the South Ossetian crisis, besides being a regional problem, reached an international dimension due to Russia's intervention in 2008 and revealed that Russia would not easily give up on the former USSR territory due to its geopolitical position, world energy supply and being on the transit routes of these resources.

The brief war between Russia and Georgia has become perhaps the most prominent international crisis in Europe since the 2003 invasion of Iraq, forcing European states to react to the shift in the strategic balance. Since Russia has close relations with both Russia and Georgia in the face of the Georgian war, the European Union and especially the Presidency acted more actively and decisively than other international actors to accelerate the ceasefire.

The reason why the UN, which is one of the leading international institutions responsible for finding a solution to the crisis that emerged with Russia's intervention in another state in the Russia-Georgia crisis, could not follow an effective and sufficient policy was attributed to Russia's use of its veto card in the Security Council. Although the West describes the intervention in Georgia as an invasion without any basis in international law, the sanctions did not deter Russia and on August 26, 2008, President Medvedev signed the decrees accepting the independence of the Abkhazia and South Ossetia regions of Russia.

Although Russia's intervention in Georgia is seen as contrary to international law, Russia has put forward a number of arguments in the international law literature to legitimize its intervention. One of the arguments Russia used to legitimize the Georgian intervention was the debate about which side started the war, but the bombardment of Tskhinvali, the capital of South Ossetia, was presented as Georgian aggression by Russia and continued to support the independence movements there. Another justification is the allegation that they used force in self-defense. Due to the presence of Russian peacekeeping forces in the territory of Tskhinvali, Russia described the attack on its troops here as an attack on its own territory and stated that they acted in accordance with the UN Article 51.

In this study, the situations in which the use of force is considered legitimate in international law will be revealed and the reasons used by Russia to legitimize its intervention in Georgia in international law will be examined in detail. It is thought that the approach of the study will be useful by focusing on the discourses and the reactions of the international community after the intervention, and its compliance with international law will be investigated. The aim of this study is to examine the factors that led to the military interventions of Russia in Georgia and to discuss the effectiveness of the

interventions and their compliance with international law by drawing a participatory argumentative way.